

บทที่ 1

บทนำ

1.1 บทนำ

ว่านสีทิส เป็นไม้ดอกประเภทหัว ที่มีดอกขนาดใหญ่ สีสันสวยงาม จัดอยู่ในวงศ์ Amaryllidaceae สามารถเจริญเติบโตได้ดีในเขตร้อนและกึ่งร้อน ปัจจุบันพบว่าว่านสีทิสในธรรมชาติ ประมาณ 80 ชนิด ในประเทศไทยนิยมปลูกเป็นไม้กระถาง ใช้ประดับเพื่อความสวยงาม เป็นสิริมงคล แก่บ้านเรือน ในต่างประเทศมีการปลูกเป็นจำนวนมากเพื่อใช้เป็นไม้ตัดดอก หรือไม้กระถาง เพื่อมอบ เป็นของขวัญในงานเทศกาลสำคัญต่างๆ เช่น วันคริสต์มาส วันขึ้นปีใหม่ และวันวาเลนไทน์ เป็นต้น (นพพร, 2551; Rees, 1992) ว่านสีทิสเป็นไม้ดอกประเภทหัวที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองเขียว ได้ส่งเสริมให้เกษตรกรนำไปปลูกเพื่อจำหน่ายหัวพันธุ์ อย่างไรก็ตามในต่างประเทศมีการจำหน่าย ว่านสีทิสเป็นไม้ตัดดอก ในปี พ.ศ. 2559 มีปริมาณการจำหน่ายว่านสีทิสในตลาดประมูล Flora Holland จำนวน 44.7 ล้านช่อ (AIPH, 2016) สำหรับในประเทศไทยยังไม่มีรายงานการจำหน่าย ว่านสีทิสเพื่อตัดดอก จึงนับเป็นโอกาสที่ดีที่จะเพิ่มศักยภาพด้านการผลิตและการตลาดของว่านสีทิสที่ ปลูกในพื้นที่โครงการหลวง

ว่านสีทิสเป็นไม้ดอกประเภทหัว ชนิดหลายฤดู วงจรการเจริญเติบโตของว่านสีทิสเริ่ม หลังจากปลูกหัวลงแปลง แล้วจึงมีการเจริญเติบโตของดอก จากนั้นจึงเจริญเติบโตทางใบ และเข้าสู่ ระยะพักตัว สามารถแบ่งการเจริญเติบโตของว่านสีทิสได้เป็น 3 ระยะ คือ 1) ระยะการเจริญเติบโต ทางดอก 2) ระยะการเจริญเติบโตทางลำต้น และ 3) ระยะพักตัว ซึ่งตลอดระยะเวลาในวงจรชีวิต มีปัจจัยภายนอกหลายประการเข้ามามีบทบาทในการควบคุมการเจริญเติบโตของพืช หัวพันธุ์เริ่มต้น เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพดอกและการเจริญเติบโตทางลำต้นโดยตรง เนื่องจากเป็น source หรือแหล่งสะสมอาหารในระยะเริ่มต้นการเจริญเติบโต ดังนั้นการผลิตว่านสีทิสเพื่อตัดดอกจึงต้อง เลือกใช้หัวพันธุ์ที่มีคุณภาพและขนาดที่เหมาะสม นอกจากนี้ปุ๋ยหรือธาตุอาหารพืช เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญมากต่อการเจริญเติบโตและคุณภาพดอก จากรายงานพบว่า การเพิ่มปุ๋ยไนโตรเจนช่วยให้ พืชมีการเจริญเติบโต จำนวนดอกต่อช่อ เพิ่มมากขึ้น การขาดธาตุไนโตรเจน ฟอสฟอรัส และ โพแทสเซียมทำให้ได้ผลผลิตต่ำลง (Bose and Yadav, 1989)

ในทวีปยุโรป มีการใช้ว่านสีทิสเพื่อเป็นไม้ตัดดอก มีการตัดดอกในช่วงเช้า อายุของดอกย่อย จะบานประมาณ 5-6 วัน ขึ้นอยู่กับพันธุ์และสภาพแวดล้อม รายงานพบว่า การใช้น้ำตาล 3% ร่วมกับ maleic hydrazide ช่วยยืดอายุการปักแจกันของว่านสีทิสได้ (Bose and Yadav, 1989) แต่ใน ประเทศไทยยังไม่มีการใช้ประโยชน์ หรือจำหน่ายว่านสีทิสแบบไม้ตัดดอก อย่างไรก็ตาม มีพื้นที่การ ผลิตหัวพันธุ์ว่านสีทิสที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองเขียว ซึ่งยังไม่สามารถใช้ประโยชน์จากผลผลิต ดอกได้ ทำให้เกิดการสูญเสียโอกาสทางการตลาดไปอย่างน่าเสียดาย ดังนั้นหากสามารถพัฒนา เทคโนโลยีการผลิตและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวให้เหมาะสม น่าจะช่วยเพิ่มมูลค่าการผลิตว่านสีทิส ได้เป็นอย่างมาก และเพิ่มสินค้าใหม่เข้าสู่ตลาดอีกทางหนึ่ง เพื่อให้เกษตรกรมีเทคโนโลยีการผลิต ว่านสีทิสคุณภาพดีเหมาะสำหรับการผลิตเป็นไม้ตัดดอก จึงมีการดำเนินการดำเนินงานวิจัยอย่างน้อย 3 ปี โดยเริ่มตั้งแต่ศึกษาผลของปัจจัยต่อการเจริญเติบโตและคุณภาพของดอกว่านสีทิส ได้แก่ ขนาดหัว

พันธุ์, อัตราการให้ปุ๋ย, การให้ปุ๋ยร่วมกับการให้น้ำ, พันธุ์, คุณภาพดอก และผลผลิตหัวพันธุ์ของว่านสีทึบ ศึกษาผลของการเก็บรักษาและการใช้สารละลายเคมีเพื่อยืดอายุการปักแจกันของว่านสีทึบ ได้แก่ อุณหภูมิในการเก็บรักษา สารเคมียืดอายุการปักแจกัน ระยะตัดดอกร่วมกับการใช้สารเคมียืดอายุการปักแจกัน ระยะเวลาการเก็บรักษาต่อคุณภาพดอก บรรลุเกณฑ์ที่เหมาะสมต่อการขนส่ง และศึกษาผลของการใช้สารควบคุมการเจริญเติบโตต่อการทำว่านสีทึบเป็นไม้กระถาง

โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 (ปีที่ 1) จะทำการศึกษามูลค่าของปัจจัยต่อการเจริญเติบโตและคุณภาพของดอกว่านสีทึบ ได้แก่ ขนาดหัวพันธุ์ อัตราการให้ปุ๋ย ศึกษาผลของการเก็บรักษาและการใช้สารละลายเคมีเพื่อยืดอายุการปักแจกันของว่านสีทึบ ได้แก่ อุณหภูมิในการเก็บรักษา สารเคมียืดอายุการปักแจกัน เพื่อใช้เป็นข้อมูลการผลิตว่านสีทึบเพื่อตัดดอกเป็นการค้าต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาและคัดเลือกวิธี การผลิตว่านสีทึบ สำหรับการผลิตเป็นไม้ตัดดอก
- 2) เพื่อศึกษาและคัดเลือกสารเคมี สำหรับยืดอายุการปักแจกันของว่านสีทึบสำหรับการผลิตเป็นไม้ตัดดอก

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

- 1) ศึกษาผลของพันธุ์และขนาดหัวพันธุ์ต่อการเจริญเติบโตและคุณภาพดอกของว่านสีทึบ โดยคัดเลือกหัวพันธุ์ว่านสีทึบ จำนวน 2 พันธุ์ คือ พันธุ์ Clown และ Carina ขนาดแตกต่างกัน 5 ขนาด และวิเคราะห์การเจริญเติบโต คุณภาพดอก และคุณภาพหัวพันธุ์
- 2) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเจริญเติบโตและคุณภาพดอก ได้แก่ ชนิดปุ๋ยแบบเม็ด (สูตรปุ๋ยและระยะเวลาการให้ปุ๋ย) และอัตราการให้ปุ๋ย โดยคัดเลือกหัวพันธุ์ว่านสีทึบที่มีขนาดเส้นรอบวงหัวประมาณ 22-24 ซม. ที่ผ่านการเก็บรักษาในห้องเย็นที่อุณหภูมิ 5 องศาเซลเซียส (°C) นานประมาณ 2 เดือน
- 3) ศึกษาผลของอุณหภูมิที่เก็บรักษาหัวพันธุ์ต่อการเจริญเติบโตและการออกดอกของว่านสีทึบ ที่เก็บในห้องเย็นที่อุณหภูมิต่างกัน 3 ระดับ เพื่อวิเคราะห์การเจริญเติบโต คุณภาพดอก และคุณภาพหัวพันธุ์
- 4) ศึกษาผลของการใช้สารเคมียืดอายุการปักแจกันของว่านสีทึบ โดยทดสอบชนิดสารเคมีและความเข้มข้นที่เหมาะสมสำหรับยืดอายุการปักแจกันของว่านสีทึบสำหรับการผลิตเป็นไม้ตัดดอก ซึ่งมีอายุการปักแจกันอย่างน้อย 5-7 วันหรือให้ผลที่ดีที่สุด